

Nr. _____ / _____ 2021

A P R O B,

KLAUS WERNER IOHANNIS

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

DE ACORD,

FLORIN-VASILE CÎȚU

PRIM-MINISTRU

M E M O R A N D U M

Avizat: *Bogdan Lucian AURESCU*
Ministrul Afacerilor Externe

Alexandru NAZARE
Ministrul Finanțelor Publice

Cristian GHINEA
Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

De la: *Ciprian-Sergiu TELEMAN*
Ministrul Cercetării, Inovării și Digitalizării

Tema: Aprobarea participării României în calitate de **Observator Fondator** la **Consortiul European pentru Infrastructura de Cercetare “Extreme Light Infrastructure” – ELI-ERIC**.

I. CONTEXT

La nivel național, participarea României la *Consoțiul European pentru Infrastructura de Cercetare "Extreme Light Infrastructure" – ELI-ERIC* a fost aprobată în iunie 2016, printr-un Memorandum semnat de Prim-ministrul și Președintele României. Prin acest Memorandum, s-a aprobat participarea României la ELI-ERIC în calitate de stat membru gazdă. În aceste condiții, în anul 2020, Ministerul Educației și Cercetării a inițiat Memorandum-ul cu tema: Actualizarea poziției României cu privire la participarea la infrastructura pan-europeană de cercetare *Extrem Light Infrastructure* (ELI) și a mandatului reprezentanților României în vederea participării la viitoarea organizație ELI-ERIC. Memorandum-ul a fost avizat de Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Fondurilor Europene, semnat de Prim-ministrul și de Președintele României,

În baza acestui memorandum, reprezentantul Special al Guvernului României, domnul Consilier de Stat Valentin Sorin Costreie, împreună cu reprezentanți ai IFIN-HH, ai Guvernului, ai ministerelor implicate (MEC, MAE, MFE) și ai Administrației Prezidențiale, au intensificat discuțiile diplomatice cu părțile implicate militând, în continuare pentru participarea României la ELI-ERIC în calitate de stat membru gazdă. La cererea reprezentanților români, ELI-DC a pus la dispoziția părții române o versiune actualizată a propunerii de statut ELI-ERIC, care a fost analizată de reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării, în ultimul trimestru al anului 2020. În urma analizelor efectuate în cadrul Ministerului Educației și Cercetării, au fost semnalate o serie de prevederi dezavantajoase și vulnerabilități ale proiectului de statut, aspecte care, alături de refuzul repetat al partenerilor externi de a se reveni la opțiunea includerii României ca membru gazdă, conduc la necesitatea unei re poziționări a României în ceea ce privește calitatea în care va participa în ELI-ERIC.

Proiectul IMPULSE

În paralel, pentru sprijinirea fazei de tranziție a ELI către o singură entitate, se derulează proiectul IMPULSE, finanțat de Comisia Europeană, cu un buget de aprox. 20 milioane euro, sub forma unui grant finanțat din bugetul Programului Orizont 2020. Proiectul IMPULSE este menit să sprijine accelerarea tranziției spre faza operațională și sustenabilitatea instalațiilor ELI în cadrul ELI-ERIC. El este coordonat de ELI-DC și are ca parteneri organizații din Republica Cehă, România, Ungaria, Germania, Italia, Spania, Portugalia, Marea Britanie și Grecia.

II. ARGUMENTE PENTRU OPȚIUNEA ROMÂNIEI PENTRU CALITATEA DE MEMBRU OBSERVATOR FONDATOR

Deși au fost realizate eforturi deosebite de către partea română în relație cu serviciile Comisiei Europene și membrii fondatori ai ELI-ERIC, aceștia din urmă nu au oferit posibilitatea de a opta, în acest moment, pentru statutul de Membru Gazdă ci doar de a adera la ELI-ERIC ca Observator (într-o primă variantă) sau de a participa prin intermediul ELI-NP - ca Partener Strategic - în acest caz, fără ca România să fie membru al ELI-ERIC (într-o a doua variantă).

Deși nu reprezintă una dintre variantele propuse de membrii fondatori ELI-ERIC, rezultatul discuțiilor purtate la finalul anului 2020 – începutul anului 2021 a condus spre alegerea opțiunii de Observator Fondator pe baza următoarelor argumente, conform prevederilor din statut:

- Observatorii Fondatori au dreptul de a numi până la 2 reprezentanți care să participe la Adunarea Generală și la Comitetul Administrativ și Financiar (art.17 alin. (4)). Deși nu au drept de vot, reprezentanții Observatorului Fondator pot fi informați, astfel, în mod direct, în legătură cu problemele și activitățile ELI-ERIC ;

- Fiecare Observator Fondator poate numi o Entitate Reprezentantă (art. 21 alin (2)), la fel ca oricare alt Membru. Entitatea Reprezentantă realizează activitățile în numele Membrului, în legătură directă cu scopul și activitățile ELI-ERIC (art. 15 alin (2)). Astfel, înțelegem că și Entitatea Reprezentantă a Observatorului Fondator, ar putea fi conectată la activitățile ELI-ERIC;

- Observatorii Fondatori nu plătesc taxă (art. 17 alin (2) și Anexa 2);

- Observatorii Fondatori sunt acceptați pentru o perioadă de trei ani, în cazuri excepționale putând să prelungească acesta perioadă (art. 17 alin (1)). Astfel, au un răgaz de trei ani pentru a decide dacă este în avantajul lor să adere la ELI-ERIC. În cazul în care aleg să adere la ELI-ERIC, trebuie să notifice Adunarea Generală cu cel puțin 6 luni înainte de încheierea celui de al treilea an financiar complet. (art.17 alin (3)). În acest caz, Observatorul Fondator va agreea cu Adunarea Generală contribuția ca Membru și momentul la care va adera;

- Observatorul Fondator se poate retrage la finalul unui an financiar, ca urmare a unei cereri transmise cu șase luni înainte (art.18. alin (2)). Retragerea nu implică nici un cost.

Menționăm că Observatorii Fondatori, așa cum rezultă din înțelesul art. 12 literele e) și i) coroborat cu art. 17 alin (1) și (3) din Statut și cu punctul 3 litera d) iii) din Anexa 2 la Statut,

sunt țări care au participat anterior la ELI și care intenționează să aplice la ELI-ERIC ca Membru plin, dar din motive specifice nu sunt în poziție de a adera imediat.

Menționăm, de asemenea că solicitarea de participare în calitate de Observator Fondator presupune, inclusiv, acceptarea Statutului.

În alegerea opțiunii pentru Statutul de Observator Fondator au fost luate în considerare și următoarele poziții:

- Poziția Membrilor Fondatori ai ELI-ERIC cu privire la includerea ELI-NP în ELI-ERIC, anexată prezentului Memorandum;
- Poziția IFIN-HH cu privire la participarea României la ELI-ERIC, anexată prezentului Memorandum.

III. CONCLUZII

Având în vedere că ținta noastră din Memorandumul din anul 2020 (de membru gazdă) nu mai poate fi atinsă acum, România trebuie să se re poziționeze și să opteze pentru statutul de *Observator Fondator*, urmând ca în cadrul negocierilor din ELI-ERIC și IMPULSE să re-atingem această țintă în 2023. În cadrul negocierilor viitoare, se vor avea în vedere atât beneficiile preconizate, cât și potențialele riscuri.

IV. MENȚIUNI

În data de 10 februarie 2021, în cadrul reuniunii Comitetului ERIC va fi solicitat avizul statelor membre cu privire la cerea oficială de înființare a ELI-ERIC (aplicația oficială transmisă de Republica Cehă). Odată ce Comitetul va aviza favorabil această cerere, Comisia va aproba Decizia de punere în aplicare privind instituirea ELI-ERIC.

În vederea includerii României ca **Observator Fondator** la ELI-ERIC, este necesară transmiterea de urgență a scrisorii de solicitare către coordonatorul ELI-ERIC, din Republica Cehă și anunțată, în același timp, Comisia Europeană în legătură cu acest demers, înainte de data de 10 februarie 2021.

Menționăm că transmiterea avizului pozitiv al României în Comitetul ERIC din 10 februarie NU este corelată în mod direct cu acceptarea participării României, ca observator fondator în ELI-ERIC, de către celelalte state fondatoare ale ERIC. Totuși, considerăm că un aviz negativ sau o abținere de la vot ar anula, practic, șansele României de a întreprinde cu succes noi demersuri în vederea participării la ELI-ERIC.

Având în vedere timpul extrem de scurt avut la dispoziție, este necesară aprobarea în regim de urgență a prezentului Memorandum, în cazul în care optăm pentru participarea României la ELI-ERIC în calitate de Observator Fondator.

În ceea ce privește Entitatea Reprezentantă a României la ELI-ERIC, considerăm necesară numirea Institutului Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară "Horia Hulubei"(IFIN-HH), în calitate de deținător al instalației ELI-NP.

Prezentul Memorandum s-a întocmit luând în considerare avizul Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare-Inovare asupra participării României la ELI-ERIC, în calitate de Observator Fondator, și asupra statutului ELI-ERIC.

SOLICITAREA AVIZULUI ȘI APROBĂRII:

Față de cele prezentate, se supune spre aprobare prezentul Memorandum privind aprobarea participării României ca Observator Fondator la Consorțiul European pentru Infrastructura de Cercetare "Extreme Light Infrastructure" – ELI-ERIC, astfel:

- 1. Semnarea și transmiterii de către ministrul cercetării, inovării și digitalizării a scrisorii de solicitare a României de a deveni Observator Fondator, conform procedurii, precum și informarea Comisiei Europene și a statelor membre ELI cu privire la acest demers;**
- 2. Numirea Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării și Institutului Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară "Horia Hulubei" (IFIN-HH), ca Entități Reprezentante ale României în calitatea sa de Observator Fondator la ELI-ERIC;**
- 3. Reconfirmarea nominalizării domnului Valentin Sorin Costreie, consilier de stat al Primului Ministru, ca Reprezentant Special al Guvernului României pentru coordonarea demersurilor de participare a României la ELI-ERIC, reprezentarea intereselor României în dialogul cu partenerii externi și interni, și promovarea proiectului ELI-NP;**
- 4. Nominalizarea domnului Valentin Sorin Costreie, consilier de stat al Primului Ministru, și a unui reprezentant din cadrul Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, ca delegați în Adunarea Generală a ELI-ERIC;**
- 5. Acordarea avizului favorabil asupra cererii oficiale de înființare a ELI-ERIC, în cadrul ședinței Comitetului ERIC din 10 februarie 2021.**

Se anexează următoarele documente:

- Statutul ELI-ERIC, inclusiv Anexele 1, 2 și 3 și Appendix 1 (în versiunea publicată pe site-ul CIRCABC pe 25 ianuarie 2021);
- Poziția Membrilor Fondatori ai ELI-ERIC cu privire la includerea ELI-NP în ELI-ERIC - *Position Regarding the Inclusion of ELI-NP in ELI-ERIC in agreement of the Founding Members of ELI-ERIC*
- Poziția IFIN-HH cu privire la participarea României la ELI-ERIC
- Avizul Nr. 109 din 5 februarie 2021 al Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare-Inovare asupra participării României la ELI-ERIC și asupra statutului ELI-ERIC